

Tema: Nye offentligheder

En offentlighed er blevet til mange. I et netværkssamfund har politisk debat og politisk handling ikke mere sit indlysende centrum i et parlament, en forfatning, et mindre antal partier, nogle få massemedier osv. Offentlig samtale og deltagelse gennemskærer og udfordrer de klassiske institutioner med nye muligheder, men også nye udfordringer til følge.

Projekternes fokus er, hvordan samfundsændringer fører til nye offentligheder - og til nye forestillinger om offentlighed. I det omfang at normative overvejelser bringes på banen, sker det ikke ved at opstille et overordnet ideal til at måle offentlighedens forfald eller fremskridt à la Habermas. Derimod analyseres de særlige muligheder for offentlighedsdannelse under de nye betingelser, der gælder for politisk samtale, repræsentation og deltagelse i et netværkssamfund.

Offentlighed forstås som et grundvilkår for at sammenkoble forskellige niveauer, interesser og identiteter på en rationel, fornuftig, hensigtsmæssig, bæredygtig måde.

Offentlighed handler således ikke i sit udgangspunkt om medier, demokrati eller netværkssamfund i sig selv, men snarere om kommunikation til at sammenkoble samfundsmæssige forskelle (i magt-viden). Sondringen går mellem kommunikation, der er offentlig eller ikke-offentlig, og IKKE, som det er tilfældet i megen offentlighedsteori, mellem en kommunikation, der er offentlig eller privat, forståelig eller uforståelig, frigørende eller tvingende, uforvreden eller forvreden, rationel eller irrationel, mv. Der er aldrig tale om én velintegreret offentlighed, men om offentligheder, der kan være mere eller mindre differentierede og løst koblede, afhængigt af den givne kontekst.

Vi argumenterer for, at offentlighed ændrer karakter med fremkomsten af netværkssamfund (som en samlebetegnelse for videnssamfund, informationssamfund, risikosamfund, etc). Forestillingen om offentlighed som noget, der holdes sammen af en statslig, demokratisk enhed, og som er funderet i en national og normativt integreret civil kultur begynder at udviskes og gå i opløsning. Nye offentligheder skyder frem og synliggøres på grænsen mellem det politiske og det sociale, offentlige og private, nationale og internationale, etc. Disse offentligheder adskiller sig ikke alene fra gængse forestillinger om offentlighed i velfærdstat og i massemedier. De gennemskærer og udfordrer også på mange nye offentlighedens gamle institutionelle forankringspunkter i forfatning, parlament, partier, nation og civilsamfund. I stedet for at se disse nye offentligheder som udtryk for én stor forfaldshistorie om, eller opløsning af DEMOKRATIET som grundnorm, hegemonisk regime eller nationalt politisk fællesskab, opfatter vi dem ganske enkelt som mere eller mindre bevidste, fornuftige og rationelle svar på nye koblingsproblematikker, der fordrer nye 'medialiseringer', styrings- og deltagelsesformer til at håndtere en stadig mere hastigt voksende kompleksitet eller differentiering.

Man kan nærme sig forholdet mellem politik og de nye offentligheder med udgangspunkt i en model, der har følgende elementer:

- Interesse
- Identitet
- Repræsentation
- Idépolitik (f.eks Habermas)
- Nærværspolitik (f.eks. Anne Phillips)
- Netværk

- Forhandlingspolitik (f.eks. O.K. Pedersen)
- Tilblivelsespolitik (f.eks. William D. Connolly)

Modellen åbner for analyse og kritik i flere dimensioner, hvoraf nogle af de mindst diskuterede i offentlighedsforskningen drejer sig om identitet (idet idé- og forhandlingspolitikken som regel tager den nationale identitets ens(artet)hed for givet). Ved nærværspolitik forstås en form for identitetspolitik, der etablerer politisk aktive grupper inden for det politiske fællesskab, ved at udstyre hver især med en fælles identitet til at adskille dem fra, og gøre dem genkendelige for, andre grupper i fællesskabet (Phillips, 1999).

Tilblivelsespolitikken kan ses som nærværspolitikens mere dynamiske og individuelle modstykke. Den handler om, hvordan individer skaber nye former for politisk subjektivitet i det politiske fællesskab, som kan blive anledning til dannelsen af nye identitetspolitiske krav og dagsordener (Connolly, 1999).

I videre perspektiv kan modellen bruges til at diskutere offentlighed både som 'sandhedsregimer' og 'refleksive fællesskaber'. Politisk set kan forskellen måske siges at være, at interesser og identiteter, der bidrager til sandhedsregimer, indgår i strategisk kommunikation omkring politikens direkte og systematiske organisering, programmering, implementering, osv., mens de interesser og identiteter, der bidrager til refleksive fællesskaber, indgår mere indirekte i disse processer gennem en mere spontan, hverdagsagtig politisk samtale. Den sidstnævnte form for offentlighed kan ikke forpligtiges på at indgå i - og behøver ikke at lade sig nøje med udelukkende at fungere som opbakning for - den strategiske kommunikation mellem eliter.